Година V София, 20 февруари 1925 год. Брой 3 лева Брой 8

НАПРЕДЪ

ОРГАНЪ НА БИВШИТЪ МАКЕДОНО-ОДРИНСКИ РЕВОЛЮЦИОНЕРИ

Урежда редакционенъ комитетъ = Излиза седмично

Редакция и администрация на улица „Пръславъ“ № 4 – София. Телефонъ 1932

АБОНАМЕНТЪ: За България годишно 120 леви, полугод. 65 леви, За странство 200 леви, За Америка 2 долари

Загубихме единъ отъ най-добритѣ българи, Загубихме единъ отъ рѣдкитѣ публицисти, каквито е раждала нашата страна. Загубихме единъ дълбокъ историкъ. Загубихме единъ отъ най-умѣренитѣ и разсѫдливи политици. Загубихме единъ художникъ на перото.

Милевъ бѣше спокоенъ въ разсѫжденията си и логиченъ въ заключенията си,.. Той бѣше родолюбецъ въ най-хубавия смисъль на думата; за Македония бѣше готовъ да даде всичко, освенъ България. Ценя високо неговитѣ качества и се прекланямъ предъ неговитѣ дарби.

М. Ив. Маджаровъ

Никола Милевъ като гражданинъ и родолюбецъ

Каква игра на природата! У тоя дребенъ по ръстъ човѣкъ, кой би подозиралъ такъвъ дълбокъ и всестраненъ умъ, съчатанъ съ такава твърда воля, неизчерпаема енергия и прямолинеенъ характеръ!

Познавамъ го повече отъ 20 години, когато като бѣденъ студентъ, бѣше и работливия сътрудникъ на в. „Вечерна Поща", която по онова врѣме бѣше най-разпространения вѣстникъ измежду извънпартийнитѣ. Редакцията на тоя вестникъ има редкото щастие за онова време да събере въ своитѣ редове най-талантливитѣ вестникари отъ по-младото поколение. Сегашниятъ нашъ министъръ въ Цариградъ, г. С. Радевъ, пишеше своитѣ отлични по стилъ и съдържание статии съ подписа си. Сигурно и Милевъ не е малко допринесълъ за издигането на вѣстника, но той бѣ още младъ, за да има претенциитѣ на своитѣ по-стари другари: за в. „Поща" той остана полезенъ, на анонименъ сътрудникъ. Но въ тая ранна школа той се пристрасти къмъ вестникарството, на което служи безукоризнено презъ цѣлия си животъ и на което, може би, се дължи и трагичната му кончина, защото Милевъ брани сждбинитѣ на България и своитѣ убѣждения безъ страхъ — като вѣренъ стражъ на своя постъ. Въ послѣдующитѣ години, когато Милевъ бѣ се отдалъ на научень трудъ, той не напустна съвсѣмъ вестникарството. То бѣ за него не само и не толкова едно разнообразно занятие за дилетанта, който търси развлечение въ другата си работа, колкото плодъ на едно установено съзнание за това, което той съ своитѣ природни дарби и съ научната си подготовка дължи на своето отечество. И той писа постоянно не само въ български вѣстници и списания, но и въ чужди такива наредъ съ найголѣмитѣ общественици и политици въ Европа. Тия негови професионални качества го издигнаха до положението на директоръ на печата презъ време на войната и на директоръ на в. „Слово" отъ две години насамъ.

Неговото качество на македонецъ бѣ за него нераздѣлно отъ качеството му на българинъ. Схващането, че българитѣ, кждѣто и при каквито условия и да се намиратъ, сж нераздѣлно и органически свързани, бѣ една отъ политическитѣ му догми, почерпена

въ дълбочината на неговитѣ научни изалѣдвания. Силенъ съ своята научна подготовка, съ знанието на толкова езици, окриленъ отъ неговата любовь къмъ народа му, той отдавна бѣ вдъхналъ едно безгранично довѣрие въ своитѣ съотечественици-македонци, избранициитѣ на които намираха въ неговото лице единъ прѣданъ и полезенъ съветникъ и въ много случаи и сътрудникъ по най-деликатнитѣ въпроси и въ най-труднитѣ моменти на нашата история.

Когато покойниятъ Стамболийски управляваше България, той поиска да се ползува въ опредѣлени случии отъ таланта на Милева. И Милевъ съ единъ жестъ толкова малко присѫщъ за сегашната наша епоха, е давалъ безвъзмездно своя трудъ на България, безъ да подава и ржката си на ония, съ които той не искаше вече да раздѣля и отговорности. Завчера говорихъ съ единъ приятель, който заемаше видно обществено положение презъ управлението на покойния Стамболийски, и като такъвъ е участвувалъ въ нѣколкото международни конференции, като тая въ Лондонъ относително четничеството въ Македония, Обществото на Народитѣ и Лозанската конференция за миръ съ Турция. Въ първитѣ две Милевъ взе непосрѣдствено участие. Отъ послѣдната се е отказалъ, слѣдъ като е билъ поканенъ отъ тогавашното правителство. Моятъ приятель, който е билъ въ всичкитѣ тия конференции, ми каза, че написването на всички писмени документи за първитѣ две конференции е било дѣло на Милева. Отказвайки се по политически и нравствени причини отъ честьта да представлява България и въ Лозана, Милевъ не е намиралъ у себе си сили и оправдение да откаже и своята защита въ полза на България: заедно съ своя отказъ той е изпратилъ на правителството единъ мемоаръ за защита на българскитѣ права предъ конференцията, който и е билъ наистина изцѣло използуванъ отъ находящата се въ послѣдствие делегалия въ Лозана. И всичко това Милевъ е направилъ тихо, безшумно и главно безвъзмездно.

Такъвъ бѣ човѣкътъ, когото една престѫпна ржка повали безжизненъ въ единъ мигъ на земята, за да очаква България, толкова много бѣдна отъ Милевци, нѣколко десетки години създаването на другъ подобенъ нему.

Т. Караджовъ.